

Samenvatting Natuurdoelanalyse Zouweboezem

Vanuit Europese afspraken, vastgelegd in de [Vogel- en Habitatrichtlijn](#), zijn Natura 2000-gebieden aangewezen die samen zorg moeten dragen voor het behoud van de biodiversiteit in de Europese Unie. Per gebied zijn specifieke natuurwaarden (habitattypen en soorten) en doelstellingen hiervoor vastgelegd. Het halen van de natuurdoelen, de gunstige staat van instandhouding, is een wettelijke verplichting.

In de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering (WSN, juni 2021) staat dat het [Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering](#) (PSN) inzicht moet bieden in wat er nodig is aan maatregelen om aan de doelstellingen voor de habitattypen en soorten te voldoen zodat we kunnen spreken van een gunstige staat van instandhouding. Om dit inzichtelijk te maken zijn, in opdracht van de provincie Utrecht, [Natuurdoelanalyses](#) (NDA's) uitgevoerd. Hierin is onderzocht hoe de natuur ervoor staat, wat de doorwerking van uitgevoerde en geplande maatregelen is op de natuurdoelstellingen en of er nog aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. De NDA's zijn in samenwerking met de provincie, terreinbeheerders en regionale waterbeheerders tot stand gekomen. Ze vormen een belangrijk onderdeel van het [gebiedsplan](#) dat door de provincie op 1 juli 2023 wordt aangeboden aan het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de gebiedsprocessen die daaruit voortvloeien. De NDA's van de provincie Utrecht zijn [hier](#) te vinden.

Hieronder volgt een samenvatting van de NDA voor de Zouweboezem.

De [Zouweboezem](#) ligt op de grens van de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden en is in de 14^e eeuw gegraven als een opvangplek van overtollig water uit omliggende polders. Het gebied bestaat uit open water, riet- en zeggemoerassen, wilgengrienden en elzenbroekbos. De Zouweboezem heeft vijf [doelstellingen](#) voor habitattypen, vijf voor habitatrichtlijnsoorten en vier voor vogelrichtlijnsoorten:

- Habitattypen:
 - [Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden](#);
 - [Blauwgraslanden](#);
 - [Ruijten en zomen – moerasspirea](#);
 - [Vochtige alluviale bossen](#);
 - Zachthoutoobossen;
 - Beekbegeleidende bossen.
- Habitatrichtlijnsoorten:
 - [Bittervoorn](#);
 - [Grote modderkruiper](#);
 - [Kleine modderkruiper](#);
 - [Kamsalamander](#);
 - [Platte schijfhoren](#).
- Vogelrichtlijnsoorten:
 - [Purperreiger](#);
 - [Porseleinhoen](#);
 - [Zwarte stern](#);
 - [Krakeend](#).

Deze typen en soorten hebben ieder hun eigen doelen voor oppervlakte, kwaliteit en/of populatiegrootte.

Eén van de grootste bedreigingen voor de habitattypen en de soorten van het moeras is een te laag waterpeil met te weinig dynamiek (hoogteverschil). Hierdoor verdroogt het moeras, neemt de diversiteit en soorten af en wordt riet verdrongen door struiken en bomen. Dit wordt verder versterkt door het feit dat het water te voedselrijk, te troebel en te zuurstofarm is. Ook wordt het jonge riet in het moeras opgegeten door een te grote populatie ganzen, die het water nog voedselrijker maakt met uitwerpselen. Voor de Blauwgraslanden en Vochtige alluviale bossen is de stikstofdepositie te hoog (naar verwachting ook nog in 2030). Verder is het oppervlakte van de habitattypen en de leefgebieden te klein en liggen ze in veel gevallen teveel van elkaar geïsoleerd. Het leefgebied van veel van de habitatrichtlijnsoorten is niet van goede kwaliteit (onder andere door te voedselrijk water en de aanwezigheid van invasieve exoten) en ligt te veel geïsoleerd van andere populaties.

Momenteel worden enkel voor krakeend alle doelstellingen gehaald. Voor de overige habitattypen en soorten zijn allemaal aanvullende maatregelen nodig om de doelen te halen en voor Vochtige alluviale bossen, grote modderkruiper, purperreiger en porseleinhoen valt verslechtering op dit moment niet uit te sluiten. Voor een compleet overzicht van alle aanvullende maatregelen wordt verwezen naar het eindrapport van de NDA ([link](#)). De aanvullende maatregelen richten zich met name op het verhogen van het peil en de peildynamiek, het verbeteren van de waterkwaliteit, het uitvoeren van specifiek beheer, het terugbrengen van de ganzenpopulatie in het gebied en het vergroten van de oppervlakten en het onderling verbinden van leefgebieden binnen en buiten de gebiedsgrenzen. Ook moet de stikstofdepositie verder worden teruggebracht.

In de NDA wordt de verwachting uitgesproken dat de doelen gehaald kunnen worden als alle aanvullende maatregelen worden uitgevoerd. Ook wordt geadviseerd om intensiever te gaan monitoren op de habitattypen en soorten waar doelstellingen voor zijn gegeven.